

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่า ในเขตพื้นที่ชายแดน ไทย – กัมพูชา อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด เป็นการศึกษาวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Method) ซึ่งเป็นวิธีวิทยาการวิจัยผสมผสานกันระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการสัมภาษณ์ ในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลักและการสัมภาษณ์เสริมข้อมูลในเชิงปริมาณ ให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่เป็นเป้าหมายการวิจัย ได้แก่ประชากรที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตอำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 37,126 คน (อำเภอบ่อไร่. 2559 : 3)

กำหนดขนาดตัวอย่าง (Sample Size) ใช้สูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) คำนวณขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสม ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

$$n = \text{ขนาดตัวอย่าง}$$

$$N = \text{ขนาดประชากร}$$

$$e = \text{ความคลาดเคลื่อนในการสุ่ม (Sampling Error)}$$

- ความคลาดเคลื่อนมากที่สุดที่ยอมรับได้ = $\pm 5\%$

- ความเชื่อมั่นในการสุ่มน้อยที่สุดที่ยอมรับได้ คือความเชื่อมั่นในการสุ่ม 95 %

$$\text{เพราะฉะนั้น } n = \frac{37,126}{1+37,126 (0.05)^2}$$

$$n = 396$$

ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างคือ 396 คน

ส่วนเทคนิคการสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบสองขั้นตอนคือ ขั้นแรกใช้การสุ่มแบบสัดส่วน และขั้นที่สองใช้การสุ่มแบบโดยบังเอิญ

ขั้นแรกในการสุ่มแบบสัดส่วนจะพิจารณาสัดส่วนของประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในอำเภอ บ่อไร่ จังหวัดตราด จำแนกตามตำบล โดยใช้หลักการแบ่งสัดส่วนตามการเทียบบัญชีใดรายการ

ตาราง 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ชื่อตำบล	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1.ตำบลหนองบอน	11,764	126
2.ตำบลช้างทูน	4,776	51
3.ตำบลบ่อพลอย	7,750	82
4.ตำบลนันทรีย์	5,718	61
5.ตำบลค่านชุมพล	7,118	75
รวมทั้งหมด	37,126	396

ขั้นที่สองใช้การสุ่มแบบบังเอิญ โดยเลือกตัวอย่างในลักษณะการบังเอิญพบ อาทิ ประชาชนที่มาติดต่อกับหน่วยงานราชการ ประชาชนที่เข้าร่วมประชุมหมู่บ้าน ประชุมตำบลหรือประชุมอำเภอ ได้ขอให้ช่วยตอบแบบสอบถามและรับแบบสอบถามกลับมาทันทีที่ตอบเสร็จ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยได้แก่แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อแนวทางการแก้ไขปัญหาช้างป่าในเขตพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การสร้างเครื่องมือในการศึกษา
3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามโครงสร้างเนื้อหาและความถูกต้องเหมาะสมของภาษา
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้าน

หัวข้อวิจัย จำนวน 3 คน

4.1 นายคาร์ณ ชนะดี	ปศุสัตว์อำเภอบ่อไร่
4.2 นายรชต เปลี่ยนดี	ปลัดอำเภอบ่อไร่
4.3 นายธนิต แสงคล้อย	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลช้างทูน

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

องค์ประกอบของเครื่องมือวิจัยประกอบด้วยเนื้อหาสรุป ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close - ended) และเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชากรที่มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตอำเภอไร่ จังหวัดตราด ที่งานวิจัยนี้ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่อยู่อาศัย ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนและช่องทางในการรับรู้ข่าวสาร

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับด้านสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาช้างป่าในเขตพื้นที่ชายแดนไทย - กัมพูชา อำเภอไร่ จังหวัดตราดจำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามลักษณะเลือกตอบ (Check - list) เกี่ยวกับท่านเห็นด้วยต่อแนวทางแก้ไขปัญหาช้างป่าต่อไปนี้หรือไม่ จำนวน 12 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม การสร้างเครื่องมือ

การศึกษาครั้งนี้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละและค่าเฉลี่ย สำหรับการวัดระดับความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม สร้างขึ้นตามลักษณะการสร้างแบบวัดทัศนคติที่เรียกว่า (Likert Scale) โดยมีตัวเลือกตอบแบบ 5 ระดับ โดยในแต่ละระดับกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	ระดับเห็นด้วย
4	หมายถึง	ระดับค่อนข้างเห็นด้วย
3	หมายถึง	ระดับไม่แน่ใจ
2	หมายถึง	ระดับค่อนข้างไม่เห็นด้วย
1	หมายถึง	ระดับไม่เห็นด้วย

ในการตีความจะแบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนระหว่าง	4.50 – 5.00	แสดงว่าเห็นด้วย
คะแนนระหว่าง	3.50 – 4.49	แสดงว่าค่อนข้างเห็นด้วย
คะแนนระหว่าง	2.50 – 3.49	แสดงว่าไม่แน่ใจ
คะแนนระหว่าง	1.50 – 2.49	แสดงว่าค่อนข้างไม่เห็นด้วย
คะแนนระหว่าง	1.00 – 1.49	แสดงว่าไม่เห็นด้วย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

1.1 การวิจัยเอกสาร เอกสารที่ใช้ในการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1.1 เอกสารชั้นต้น (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลส่วนนี้ได้จากการเก็บรวบรวมเอกสารที่สำคัญ ได้แก่ บันทึกการประชุม เอกสารทางราชการ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น

1.1.2 เอกสารชั้นรอง (Secondary Data) เป็นเอกสารที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ คือเป็นเอกสารที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว เอกสารชั้นรองเหล่านี้ที่สำคัญ เช่น ตำราทางวิชาการ บทความวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก (In - depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

ชื่อ-สกุล	สถานภาพในการให้ข้อมูล
2.1 นายนคร เขาแก้ว	นายกเทศมนตรีตำบลหนองบอน
2.2 นายเกษม มั่นคง	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลช้างทุน
2.3 นายอดิศักดิ์ ทิพยกุล	หัวหน้าอุทยานแห่งชาติน้ำตกคลองแก้ว
2.4 นายวินัย เอกขระ	เจ้าหน้าที่อุทยานฯ
2.5 นายสมควร ไชยแสนท้าว	ชาวบ้านอำเภอบ่อไร่
2.6 นายธนิต แสงกล้อย	ชาวบ้านอำเภอบ่อไร่
2.7 นายอิชากาน รามาเคน	ชาวบ้านอำเภอบ่อไร่
2.8 นายคำมี เวียงอินทร์	ชาวบ้านอำเภอบ่อไร่

การตรวจสอบข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลจากหลายฝ่าย โดยอาศัยเทคนิคคือ พิจารณาความแตกต่างด้านสถานที่ เวลาและแหล่งที่มาของข้อมูล ผู้วิจัยใช้หลักการสามเส้า (Triangulation) ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูลด้วยการอาศัยความแตกต่างด้านสถานที่ หมายถึง การที่ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเดียวกันในเรื่องเดียวกันแต่ต่างสถานที่กัน ทั้งนี้เพื่อนำมาพิจารณาว่าเมื่อสถานที่เปลี่ยนไปทำให้ข้อมูลที่ได้รับมานั้นคงเส้นคงวาหรือไม่

2. การตรวจสอบข้อมูลด้วยการอาศัยความแตกต่างด้านเวลา หมายถึง การที่ผู้วิจัยอาศัยเงื่อนไขระยะเวลา มาเป็นข้อพิสูจน์ความจริงว่าหากเวลาเปลี่ยนไป ความจริงที่ผู้ให้ข้อมูลให้มานั้นจะเหมือนเดิมหรือไม่ เช่น ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักครั้งแรกกับครั้งที่สอง โดยใช้เวลาห่างกันประมาณ 2 - 3 สัปดาห์ เป็นต้น

3. การตรวจสอบข้อมูลด้วยการอาศัยความแตกต่างด้านแหล่งข้อมูล หมายถึง การนำเอาความเหมือนและความแตกต่างของข้อมูลเดียวกันที่ได้รับมาจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน ว่าจะมีความเหมือนหรือต่างกัน เช่น การนำข้อมูลจากเจ้าหน้าที่อุทยานน้ำตกคลองแก้ว อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราดกับผู้นำชุมชนและประชาชนในเขตตำบลช้างตน มาเทียบเคียงกันว่าข้อมูลที่ได้รับมาจากแต่ละฝ่ายนั้นจะมีความเหมือนหรือมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงไหน อย่างไรและข้อมูลที่ได้รับจากฝ่ายใดจะมีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากกว่ากัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม เพื่อเพิ่มเติมคำอธิบายตารางจากการสำรวจให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร มาสรุปเป็นข้อค้นพบของงานวิจัย